

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie w Piątek dnia 9 Października r. s. 1831 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg dnia 30 Września.

Naywyższe Reskrypta.

I.) Do P. Radcy Taynego Willje.

Panie Radzco Tayny Willje!

Stateczne gorliwość Wasza ku służbie, oznaczona została w czasie trwania w Stolicy choroby cholery, przez nowy dowód niezmordowanej czynności i szczególnej pieczołowitości, tak w najważniejszych obowiązkach Waszych, jako i w obowiązkach Członka Komitetu, dla przedsięwzięcia środków przeciwko cholery ustanowionego. — Oddając zupełną sprawiedliwość takim trudom Waszym, przyjemnie Mi jest, oświadczyć Wam za nie, Moje zadowolenie, zostając na zawsze ku Wam przychylnym.

w Carskim-Siele
13 Września 1831 roku.

II.) Do Senatora Radcy Taynego Xiążęcia Chowańskiego.

Panie Senatorze, Radzco Tayny Xiążę Chowański!

Ze względu chwalebnej służby Waszej w zarządzaniu Bankiem Assynacyynym i Expedycją papierów Państwa, także gorliwości, okazanej przez Was w spełnieniu szczególnego polecenia, przyjemna Mi jest, oświadczyć Wam zupełne Moje przyznanie.

Zostaje ku Wam przychylnym.

w St-Petersburgu w Pałacu
Aniczkowski 14 Września 1831 r.

III.) Do Radcy Taynego Wronczenko.

Panie Radzco Tayny Wronczenko!

Na okazanie szczególnego zadowolenia Mojego ku odznaczającemu się trudom Waszym, daruję Wam tabakierę z Moim Portretem, przystępną się, zostając ku Wam przychylnym.

Carskie-Siele 18 Na autentykach podpisano własną ręką
Września 1831 r. CESARSKIEJ MOŚCI ręką: NIKOLAJ.

— JEGO CESARSKA MOŚĆ naywyżey rozkazać raczył, Senatorowi Radcy Taynemu, Poliwanowu, zasiadać w szym Oddziale 6go Departamentu Rządzącego Senatu.

— Przez naywyższy dyplom pod dniem 13 (25) Września, Jenerał-Major Mansey, najtąskawiey mianowany kawalerem Królewskiego orderu S. Stanisława 1szej klasy. (R. I.)

— Podług otrzymanych doniesień z Pekinu pod dniem 2 zeszłego Lipca, dawniejsza Missya nasza, w towarzystwie wyznaczonego od Rządu komisarza, miała temi dniami wyjechać w podróż na powrót, i przybędzie do Kiachty w końcu teraźniejszego Września. Rząd Chiński nową Missją przyjął z wielką uprzejmością. (P. P.)

— Naywyższy Rozkaz z dnia 18 Września. P. Zarządzający Głównym Sztabem JEGO CESARSKIEJ MOŚCI pod dniem 15 Września uwiadomił P. Zarządzającego Ministeryum Sprawiedliwości, że Głównodowodzący 1szą Armią, gruntując się na przedstawieniu byłego Wileńskiego i Grodzieńskiego Czesowego Wojennego Gubernatora, Jenerał-Adjutanta Chrapowickiego, starał się o nagrodę dla niemającego rangi wileńskiego obywatela Szwoynickiego, za odznaczający się jego postępek, w tém zawarty, iż podczas wybuchnienia buntu, odebrał on od poddanych swoich wszystkie broń domową i złożywszy ją w urzędzie wojskowym, przyłączył się do naszych wojsk za prostego ochotnika, i działał z niemi przeciw buntownikom, narażając się na widoczne niebezpieczeństwo. NATJAŚNIEJSZY PAN, uważając na odznaczającą się gorliwość i wierność obywatela Szwoynickiego, najtąskawiey mianować go raczył, Radczą honorowym. (G. S.)

— Od Kapituły Cesarzowskich Rosyjskich Orderów ogłoszenie. Na odkryte Orderów komandorskie imające prawo do pobierania pensyi wakanse, niżej wymienieni PP. Kawalerowie, podług starzeństwa umieszczeni zostali w komplecie do pobierania komandorskich dochodów i pensyi, a mianowicie: Orderów: 16d) S. Równego z Apostołami Andrzeja: Filaret Metropolita Moskiewski i Kołomeński policzony do Orderu 19go kwietnia 1831 roku; 2re) S. Alexandra-Newskiego, Nerses Arcybiskup Ormiański policzony dnia 25 stycznia 1828 r.; Rzeczywisty Radzco Tayny Michał Michajłowicz Speranski, udarowany dnia 1go stycznia 1812 roku; Jenerał piechoty Alexander Iwanowicz Osterman-Tolstoy, udarowany 26 Sierpnia 1812; 3cie) S. Jerzego 2giey klasy: Jenerał piechoty Karol Iwanowicz Bystrom udarowany dnia 30 Maja 1831 r.; 3ciey klasy: Jenerał piechoty Teodor Filipowicz D'Avray udarowany dnia 19 Września 1812; Jenerał-Porucznicy: Michał Michajłowicz Borozdin; Senator Zacharyasz Dmitrijewicz Olsuffew; Hrabia Karol Karolewicz Sivers, Nikołaj Wasiljewicz Kretow i Jenerał artylleryi Baron Karol Teodorowicz Lewensztern, udarowani dnia 20 Października 1812 r.; 4tey klasy: Podpółkownik Jegor Erensztein, Major Stefan Niewrjadow i Półkownik Dawid Von-Szel udarowani dnia 26 Listopada 1794; Jenerał piechoty Xiążę Karol Andrejewicz Liwen, Jenerał-Porucznik Antoni Antonowicz Hramsdorf; Jenerał-Majorowie: Bazyli Iwanowicz Panow i Jan Fedorowicz Sukow, udarowani dnia 1 Stycznia 1795; 4te) S. Włodzimierza 1szej klasy: Rzeczywisty Radzco Tayny Senator, Hrabia August Iwanowicz Iliński, udarowany dnia 9 Grudnia 1811 r.; Jenerał piechoty Piotr Kiryłowicz Essen udarowany dnia 12 Lutego 1812 r.; 2giey klasy: Jenerał jazdy Xiążę Bazyli Siergiejewicz Trubecki udarowany dnia 25 Lipca 1810 r.; Jenerał piechoty Alexy Nikołajewicz Bachmetjew udarowany dnia 12 Września 1810 r.; Rzeczywisty Radzco Stanu Xiążę Michał Nikołajewicz Golicyń udarowany dnia 27 Stycznia 1811 r.; Jasnje Oświecony Xiążę Mingreński Jenerał-Porucznik Dadjan Lewan udarowany dnia 10 Kwietnia 1811 r.; i Rzeczywisty Radzco Tayny Alexy Nikołajewicz Olenin, udarowany dnia 26 Stycznia 1812; 3ciey klasy: były Landrat Infantyjskiej Gubernii Gustaw Jan von Bußenbron udarowany dnia 20 Lutego 1804; 4tey klasy: Radzco Uworu Atanazy Nikołajewicz Honczarow udarowany dnia 2 Grudnia 1791; Radzco Kollegialny Grzegorz Michajłowicz Chomutinin udarowany dnia 12 Lutego 1792 r. i Kapitan Matiaikin udarowany dnia 19 Lutego 1792; 5te) S. Anny 1szej klasy: Radzco Tayny Hrabia Andrzej Andrejewicz Manteyfen udarowany dnia 26 Listopada 1801; Jenerał-Major Józef Iwanowicz Nowicki udarowany dnia 19 Grudnia 1801; Jenerał-Porucznik Senator Sergiusz Semenowicz Borszczow udarowany dnia 16 Października 1802 r.; Jenerał-Major Xiążę Jan Orbeljan udarowany dnia 29 Stycznia 1804; 2giey klasy: Pierwszy kapelan Tornyński i Protojerey Bazyli Andrejanow policzeni dnia 24 Stycznia 1815; Protojerey Bazyli Grygorjewicz Rastowiecki policzony dnia 2 Maja 1814; Melchisedech Archimandryta; policzony dnia 27 Sierpnia 1814; Radzco Kollegialny Nikołaj Feodorowicz Stiepanow; Porucznik Józef Michajłowicz Półozow, Radzco Kollegialny Kozma Iwanowicz Zwierew, Kapitanowie: Grzegorz Feodorowicz Fiedorow i Izajasz Korniejewicz Puliński, Radzco Kollegialny Jan Nikiticz Timofiejew, Sztab-Kapitan Michał Feodorowicz Babkin i Półkownik Anastazy Konstantynowicz

Konstantynow, udarowani dnia 18 września 1799; 3ciej klasy: Radzca Kollegialny Hipolit Iwanowicz Podczaski, Radzca Stanu Sergiusz Dmitriewicz Kisielew i Podpółkownik Alexander Jakowlewicz Kaszperow udarowani dnia 11 Grudnia 1817; Radzca Dworu Jan Michajłowicz Kotosow, Radzca Kollegialny Paweł Elizarowicz Zoryn, i Radzca honorowy Hrabia Szeremietjew udarowani dnia 12 Grudnia 1817, Assesor Kollegialny Alexy Iljicz Anitow, udarowany dnia 18 Grudnia 1817; lekarz i operator Piotr Karolewicz Delon udarowany dnia 24 Grudnia 1817; Assesorowie Kollegialni: Paweł Iwanowicz Pietrow i Alexander Iljicz Parrajew, udarowani dnia 31 Grudnia 1817; Major Andrzej Aleksiejewicz Agiejew; udarowany dnia 11 Stycznia 1818; Assesor Kollegialny Andrzej Iwanowicz Kluczarew udarowany dnia 12 Stycznia 1818; Radzca honorowy Jan Alexiejewicz Jumatow udarowany dnia 17 Stycznia 1818; Radczy Kollegialni: Piotr Denisiewicz Bielajew i Eliasz Pietrowicz Iljin i Radzca honorowy Jan Wasiljewicz Urjupin, udarowani dnia 25 Stycznia 1818; 4tey klasy: Podpółkownik Matensz Semeno i cz Kurnakow i szczy, Esaul Olimpjosz Pawłowicz Chowajew, woyskowi starszyny: Jan Alexiejewicz Pozdziejew i Jegor Michajłowicz Charytonow, udarowani dnia 30 Października 1799, Podpółkownik Sidor Nikołajewicz Desen-Nikola udarowany dnia 1 Listopada 1799, Porucznik Szysrijajew 2gi udarowany dnia 5 Listopada 1799 r. i Major Piotr Iwanowicz Isajew udarowany dnia 18 Listopada 1799 r. Kapituła Cesarzkich Rosyjskich Orderów ogłasza o tém dla wiadomości wszystkich wyżej pomienionych Kawalerów z tém zastrzeżeniem, ażeby oni dla pobierania komandorskich dochodów i pensyi przestali tey Kapituły autentyczne dokumenta na udarowanie ich Orderami, oraz wiadomość o tém, w jakich miejscach żyją one pobierać; podług takowych ich odeszw pieniądze przeznaczone do pobierania za Ordery: S. Andrzeja, S. Alexandra Newskiego i S. Anny wydawać się będą co półrocza; za Ordery zaś S. Jerzego i S. Włodzimierza tercyałami; dokumenta na powrót im zostaną odesłane. W razie zaś śmierci którego z wyżej wymienionych Kawalera, raczą krewni ich uwiadomić Kapitułę o czasie śmierci, dla pomieszczenia na ich wakansie innych idących podług starszeństwa Kawalerów. (R. I.)

— Wnocy na 26 b. m. umarł tu, w Petersburgu, po długiej chorobie, która nakoniec przeszła w cholere, Jenerał-sztab-doktor wydziału cywilnego, Leyb-medyk Dworu Cesarzskiego, Rzeczywisty Radzca Stanu Józef Rehman, w 55 roku życia.

— Stosownie do naywyższego ukazu z d. 21 Grudnia 1830 r. nałożone zostały reszta, w Wołyńskiej gubernii 21 Sierpnia, na 17 miejskich dusz niedzielnego majątku Michała Czaykowskiego i siostr jego: Maryi Różyckiej, Katarzyny Sosnickiej i Alojzy Czaykowskiej, czyniącego dochodu rocznego 1318 r. 86 k. sr., w takiej części, jaka przypada na tegoż Michała Czaykowskiego, z powodu połączenia się jego z powstańcami; na 193 dusz Jana Omiecińskiego, czyniących dochodu rocznego 995 r. 10 k. sr. i ziemie zostające pod zastawą, czyniące dochodu 95 r. 50 k. sr., i 25 Sierpnia, na 280 dusz Wincentego Zagurskiego czyniących rocznego dochodu 1350 r. sr. z tegoż powodu. — W Obwodzie Białostockim, 29 Maja: na dom drewniany z placem w mieście Suchowolu kupca Raygrodzkiego, za znajdowanie się jego w Królestwie Polskiem. 10 Czerwca na dwa drewniane domy z placami w mieście Bielsku mieszczan Łastowskiego i Szyszkiewicza z powodu znajdowania się ich w Królestwie Polskiem. 4 Sierpnia: na 289 dusz Macieja Starzyńskiego; na 72 dusz Józefa Starzyńskiego; na 1457 dusz Hr. Józefa Ossolińskiego; na 79 dusz Antoniego Ludwika Kruszeńskiego; i na 45 dusz Ferdynanda, Karła, Alexandra, Władysława i Albertyny Węgierskich, z tegoż powodu.

— Warszawa 21 Września. 19 b. m. wrócili tu jenerał brigady Hr. Kossecki i Hr. Skarbek.

— Naczelny Dyrektor poczt Królestwa Polskiego Dobiecki ogłasza, iż poczty i sztafety na wszystkich drogach, zajętych przez woyska rosyjskie, zostają przywrócone do dawnego biegu i w zwykłych dniach znówu odchodzić i przychodzić zaczęły.

— Rada muncypalna warszawska wyznaczyła z radców i innych mieszczan komisyją, dla ocenienia szkód budowli, które w d. 7 b. m. spalone zostały.

— Żołnierze polscy, przybywający z woyska powstańców do Warszawy, otrzymują pozwolenie wracania do domów swoich i nadto pieniądze na drogę. (T.P.)

AUSTRYA.

Wiedeń dnia 20 Września.

Przez reskrypt własnoręczny z dnia 8 t. m. Cesarz udzielił raczył wielki krzyż orderu S. Stefana z brylantami, Feld-marszałkowi Xięciu Ferdynandowi Wirtemberskiemu.

— Od dnia 14 do 19 zachorowało w Wiedniu na cholere 665, wyzdrowiało 56, umarło 268 — W Węgrzech od dnia 16 czerwca do 13 września zachorowało na cholere w 1801 miejscach, 187,495 osób; z nich wyzdrowiało 60,158, umarło 87,475. (J. d. S. F.)

FRANCYA.

Paryż dnia 18 września.

Wice hrabia Châteaubriand wyjeżdża do Genewy; gazeta *Stenographe* twierdzi, iż przyrzekł przyjaciółom swoim, że wkrótce powróci na mieszkanie do Paryża.

— Półkownik ze sztabu głównego pruskiego przysłał uwiadomienie do Metz, że cholera okazała się w Luksemburgu. Lekarz pewny z tegoż miasta pisze, że zostają tam w naywiększy niespokojności, gdyż codziennie przybywają tam żołnierze pruscy z Berlina i z Poznania, którzy tym łatwiej mogą przynieść z sobą zarodki tej choroby, gdyż nie odbywają tam kwarantanny, ani zachowują ostrożności, których używają gdzieindziej dla zapobieżenia tej klęsce.

— Otrzymujemy z Besançon, z Auxonne, z Vesoul, i z Metz nader zasmuścające szczegóły o nieszczęściach, pochodzących z wylewu rzek, płynących przez te miasta.

— Z powodu zachwalenia oleju osjeput, iż jest skutecznym lekarstwem przeciwko cholere, mała jego ilość, jaka znajdowała się w officynach farmaceutycznych i sklepach materialistów paryzkich, została rozchwyconą przez część ludności naybardziej przestraszoną, i cena jego podniosła się od 50 do 150 fr. za funt. *Monitor* ostrzega publiczność o fałszerzach, którzy puścili w handel jakąś mieszaninę, niemającą zgoda własności oleju osjeput.

— Z powodu przybycia do Kadyzu dwóch fregat kupieckich, płynących z wysp Filipińskich, które w ciągu drogi utraciły dwóch ludzi zmarłych z cholery, władzom Hiszpańskim oznaymiły władze Francuzkie, że wszystkie okręty, udające się do tego ostatniego kraju z Hiszpanii, obowiązane będą odbyć dziesięciodniową kwarantannę; statki płynące z wyspy Mahon podlegać będą ściślejszej kwarantannie, gdyż pomienione dwie fregaty, zostały posłane do lazaretu, będącego na tej wyspie.

— Piszą z Algieru pod dniem 22 sierpnia, że pokolenia arabskie z równiny i gór otaczających, na skutek zebrania, które odbyło się nad Szelifem, uznały Agę przez rząd mianowanego.

— Podług wiadomości z Neufchâtel pod dniem 13 t. m., były w tém mieście wielkie zaburzenia, skutkiem których wieśniacy z Val-de-Travers i la Cote weszli do Neufchâtel, i mianowali rząd tymczasowy, między którego członkami liczą sześciu członków ciała prawodawczego.

— Podług listów z Lizbony pisanych pod dniem 31 sierpnia, Don Miguel nie dał jeszcze żadnego zadosyćuczynienia za krzywdę wyrządzoną kapitanowi Raffy. Korweta *Eglé* i okręt wojenny angielski, stoją ciągle przy brzegu na kotwicy.

— Dnia 22 —

Ponieważ podczas rozruchów, zaszłych dnia 18 i 19 t. m., schwytano wielu endozwólców, rząd przedsięwziął wszelkie środki, jakie mu prawodawstwo dozwala, dla oddalenia ze stolicy tych, którzy nadużywają gościnności. Twierdzą nawet, iż w razie niedostateczności praw istniejących, rząd natychmiast domagać się będzie od izb szczególnego rozporządzenia.

— Pamiętnik Tuluzki z dnia 14 donosi, że w Montauban zaszły wielkie rozruchy dnia 13, z powodu wybierania podatków ubocznych.

— Gazeta *Kurier* z dnia 15 zawiera, co następuje: „W tej chwili otrzymaliśmy wiadomość, że wielkie rozruchy, podobne do zaszłych w *Narbonie* i w *Perpignan*, wybuchły w *Beziers* dnia 11 t. m.; mieszkanie dyrektora połączonych poborów było napadnięte; wszystkie zaś rejestra wyrzucono przez okna i spalono na placu.

— Otrzymałszy przez Anglię wiadomości z *Hajty*, dochodzące do dnia 26 lipca. Spokojność ani na chwilę nie była zamieszana; obawa zaś pochodząca z przyczyny odjazdu konsula *Mollien*, codziennie się zmniejsza. Interesa ciągle są spokojne, co w części zależy od pory roku; jednakże nie mogą one odzyskać swojej działalności, dopóki nie będzie pewność, że rząd francuzki zgaśnie postępowanie konsula. Towarów angielskich i niemieckich wielka jest obfitość; inaczej się dzieje z towarami francuzkiemi, które codziennie stają się radszemi, okręty które tam pierwsze przybędą, znajdą pomysły odbyt, (*J. d. S. P.*)

— Dnia 25 —

Birżę paryżską dnia 24. Pięć od sta 88 fr. 80. — Trzy od sta, 59 fr. 95. — Akcje bankowe 1550 fr. — Pożyczka królewska-hiszpańska 64½. — Pożyczka hajtyńska 200.

Izba Deputowanych. — *Polityka Ministerium*. — Rozprawa zaczęta dnia 19 przez *P. Mauguin*, ciągnęta się z wielkim zapalem i na następnych posiedzeniach.

Dnia 20, jenerał *Lamarque*, pierwszy zabrakł głos przeciwko ministerium, którego rozważał całe postępowanie, w sprawach Belgii i Polski, postępowanie, którego skutki zdają się przeciwie godności i interesom Francji. „Nasz wpływ, rzekł on, wywierał się tylko na naszych przyjaciół, na tych, których powinniśmy byli ochraniać i bronić.” Zapytuje on potem, czy zapewnienia pokoju, dawane ciągle przez ministrów, mogą oddać wszelką obawę na przyszłość, i usiłuje dowieść, że się przeciwnie dzieje. Nakoniec użala się on, iż w tak ważnych okolicznościach, w jakich się znajdujemy, zaniedbano zupełnie ostrożności, której wymagało nasze bezpieczeństwo, i wchodzi w długie tego przedmiotu wywody, dla pokazania, że ze wszystkich stron Francja otoczona jest cudzoziemskimi wojskami, które, za danym pierwszym znakiem do wojny, zaleją kraj nasz, gdy tymczasem granice nasze są otwarte, i nie mamy zgoła rezerwy. Kończąc oznajmując, iż składa projekt względem urządzenia naszych środków obrony, żąda też, ażeby minister spraw zagranicznych, zakomunikował izbie negocjacje swoje, dotyczące się Polski.

P. Thiers, odpowiedział na to świetną mową, która zajęła przeszło dwie godziny czasu, w niej wymownie zbijał on dowody przeciwników ministerium, których dzieli na *systemat wojujący* i *systemat dyplomatyczny*.

„Mówią nam, rzekł on, że pokój jest systemem egoizmu, i że ci, którzy pragną wolności tylko dla siebie, skończą na tem, że i swoją utracą. Mniemam, że tylko dla sprawy wolności, rząd pragnął pokoju: dowodem jest tego: że pokój ustalił porządek rzeczy, wprowadzony przez rewolucję lipcową, gdy tymczasem wojna oddałaby go na los bitwy. Odwołuję się w tém, Mości panowie do waszej pamięci, że pierwszym wrażeniem po dniach lipcowych, było, dla polityków, obawa wojny. Interes rządu, interes ludu, wymagał pokoju. Pokój, powtarzam, zabezpiecza wolność, wojna wystawia ją na niebezpieczeństwo.

Drugą przyczyną jest wewnętrzna kraju szeregliwość. Można, bez wątpienia, i jest to nader chwalebne, dla prywatnego człowieka, pójść służyć w szeregach szlachetnego ludu który walczy za swoją niepodległość; można dlań poświęcić majątek swój i życie; lecz gdy rzecz idzie o los własnego kraju, wtenczas winien jest przykładać się do jego pomyślności i do jego bezpieczeństwa. (Bardzo dobrze! bardzo dobrze!)

Wojna, podług wszystkich, którzy mają znajomość i doświadczenie przeszłości, gdy rodzi kwestye o kraj, jak dzieje się dzisiaj, nie jest sprawą jednej kampanii; nie masz tego rodzaju wojny, któraby nie trwała przynajmniej siedm do ośmiu

kampanii; gdybyśmy więc mieli teraz wojnę, potrzeba byłoby nam przygotować się do dania milionów ludzi, nie masz zaś nikogo, któryby przed zgodzeniem się na takie ofiary, długi czas tego nie rozważał.

Trzecią przyczyną, i najmocniejszą, podług mnie, jest to, że wojna wymagałaby rządu rewolucyjnego. Słyszałem mówiących wielu z najoświecenijszych moich kolegów, którzy uznawali niepodobieństwo prowadzenia wojny, w tak ciężkich okolicznościach, w jakich się teraz znajdujemy, bez nadzwyczajnych pomocy. Te są trzy przyczyny, dla których rząd powinien pragnąć pokoju.

Lecz powiedzą nam, te życzenia pokoju są chimery; wszyscy ludzie rozsądnego pragną, lecz mieć go niepodobną jest rzeczą: nigdy dwie zasady nie mogą istnieć, nie sprzeczniwość wojny. W tym względzie proszę, aby mi wolno było odwołać się do dwóch przykładów przeszłości: reformy religijnej i rewolucji francuzkiej.

Reforma religijna: interes materialny w niej ukryty, znajomy jest wszystkim; pokój trwał od śmierci Karola piątego, do trzydziestoletniej wojny. Pokój zatem mógł trwać przez lat siedm dziesiąt. Cóż tedy doprowadziło znowu do wojny? Oto interes północnych ludów Niemieckich, które nie chciały podlegać panowaniu domu Austriackiego.

W naszej rewolucji, były dwie zasady doprowadzone do najwyższej ostateczności, które spowodowały wojnę. Był też niejaki interes materialny. Leopold jednakże i Hiszpania, pragnęli pokoju. Sam Król, pokazawszy się na naszych granicach, mniemał, iż przywróci porządek publiczny w Europie. Zaczęła się prawdziwa wojna po dniu 10 sierpnia, po uczynionych z naszej strony nadzwyczajnych krokach. Wypowiedzieliśmy ją bowiem Austrii, Hiszpanii i Anglii. Było to przesadzenie naszej zasady, która spowodowała antypatyą z przeciwną zasadą, a potem wojnę.

Nakoniec, mówca stawia, jako ostatni dowód, przeciwko systematowi wojującemu, użycie środków, który wskazuje dla prędkiego i dzielnego prowadzenia wojny; środkiem tym jest, ażeby postawić w Alpach i nad Renem masy ruchomych gwardy narodowych, i ztamtąd nakazywać pokój i wolność całemu światu. „Głęboko, rzekł on, utkwioło w moim umyśle i w moim rozsądku to, co niegdyś słyszałem mówiących marszałku *St-Cyr* i *Napoleona*, że wojny mogą być szczęśliwie prowadzone z wojskiem dobrze wyćwiczonem. Zebrani zaś na prędce żołnierze, niczego nie są warte.

Tak więc, Mości panowie, pokój nie jest systematem egoizmu; zapewnia on wolność Francji i Świata; zapewnia on naszą pomyślność materialną; ocali nas od rządu rewolucyjnego; może on być zachowanym i zależy od nas; sposób zaś prowadzenia wojny, który nam doradzają, jest nader wystudowany, zwodniczy i śmieszny. (*d.c.n.*) (*J. d. S. P.*)

ANGLIA.

Londyn d. 18 września.

Danezją z *Nowego-Yorku* pod dniem 5 sierpnia: „Włoch *Carrara*, który przybiera także nazwisko *Konstantego Polari*, stawiony był dnia 2 i 3 przed sądem policyi. Przekonano się, że kilka nayszkodliwiejszych kleynotów, znalezionych u niego, należą do *Xiężney Oranii*. Obwiniony jednakże, dotąd jeszcze się nie przyznał. Sprawa dalej będzie badana. — Jedna z gazet wydawanych w prowincjach zachodnich, donosi, iż żegluga z *Nowego-Orleanu* do *Louisville*, przez przekopanie dwóch zatok rzeki *Missisipi*, została skróconą o 40 mil drogi. — Szycherz *Hughes*, podjął się naprawić posąg *Washingtona* zrobitony przez *Kanawę*, który został uszkodzony podczas wielkiego pożaru w *Fayetteville*. — Niedawno skradziono w *Nowym-Yorku* u konsula Angielskiego znaczną ilość srebra stołowego.”

— Dnia 22 —

Papiery publiczne. — Konsolidy 82.

Na posiedzeniu izby niższej dnia 19, lord *J. Russel* wniósł, ażeby odczytano po raz trzeci

)*

bil o reformie; ze 170 członków obecnych, nikt nie sprzeciwił się temu, oprócz P. J. Scarlett. Przystąpiono do obliczenia wotów, i znaleziono 113 głosów za trzecim czytaniem bilu, a 53 przeciwn. Lord J. Russel radził potem dodać do bilu jeden paragraf, zawierający, że, jeżeliby parlament został rozpuszczony, wprzód, nim obie izby prosić będą u Króla przez adres, ażeby postanowienia zawarte w bilu, otrzymały moc swoją, wybory na nowy parlament odbędą się tak, jak gdyby bilu zgoła nie było; lecz jeżeli rozpuszczenie parlamentu nastąpi, po odbyciu głosowania na adres i po dniu 30 kwietnia 1832 r., wybory odbywać się będą podług postanowień bilu z niektórymi mianami odmianami. Ten paragraf, oraz kilka innych, odczytane były trzy razy. Gdy lord J. Russel, wśród licznych oklasków wniósł, ażeby oświadczyć, że bil jest przyjęty, oparł się temu sir J. Scarlett; lord Morpeth mu odpowiedział. — Że zaś kilku jeszcze mówców powstało przeciw temu, rozprawy odłożone zostały na dzień następujący. — Rozprawy te skończyły się dnia 21 w nocy: o pół do szóstej zrana, bil został przyjęty większością 345 głosów przeciwko 236. Wczoraj, lord J. Russel, i znaczna liczba członków izby niższej, zaniesli bil do izby parów, gdzie, na wniosek hrabiego Greya, został odczytany po raz pierwszy; drugie czytanie naznaczone zostało na dzień 3 października.

— Dnia 23 —

Dziś na posiedzeniu izby niższej, lord-adwokat Szkocki wniósł, ażeby powtórnie odczytano bil o reformie parlamentu w Szkocji; w chwili odejścia poczty, nie skończył być jeszcze swej mowy.

— Mówią, że Doktor Whateley, ma być mianowany arcybiskupem Dublińskim; Doktor Ponsonby, biskup Killaloshi, obejmie katedrę w Derry, zaś doktor Knox, dziekan w Downe, zajmie jego miejsce w Killaloe.

— Deputacya fabrykantów papieru, podała do podskarbstwa memoriał, w którym dopraszają się zniesienia podatku od papieru. Podatek ten przynosi około 700,000 f. szterl. na rok.

— Podług gazety Times, wywieziono z Londynu, w przeciągu jedenastu ostatnich tygodni, następującą ilość złota i srebra do Calais, 1,307,545 uncyy srebra; do Rotterdamu 207,000 uncyy srebra i 15,536 uncyy złota; do Hamburga 1,506,481 uncyy srebra i 35,678 uncyy złota; do Rosyi 258,574 uncyy srebra; do rozmaitych portów 4,699 uncyy srebra; w ogóle 3,284,299 uncyy srebra i 49,214 uncyy złota, co czyni blisko miliona f. s.

— Margrabia Palmella od kilku dni znajduje się w Londynie: przybył z wyspy S. Michała na okręcie wojennym, należącym do rejencji. Gazeta Kuryer ogłasza list pisany z Londynu, pod dniem 6 czerwca, przez Xięcia Braganckiego do margrabiego Palmella, w którym prosi go, ażeby przybył do Londynu dla naradzenia się z nim, względem interesów Portugalskich.

— Dowiadujemy się, pisze gazeta Kuryer, że wicehrabia Asseca, agent dyplomatyczny Don Miguela w Anglii, wyjechał nagle do Lizbony. Podobno nie zamierza on powrócić, gdyż odstąpił swoje mieszkanie, i sprzedał meble. Wyprawa, która popłynęła na Tag, uważana jest za przyczynę tego odjazdu. P. Asseca bowiem uważa ją za wypowiedzenie wojny Don Miguelowi.

— Depeche z Lizbony, po przybyciu dnia 11 t. m. do Falmouth, zostały natychmiast posłane Admirałowi E. Codringtonowi, który znajdował się niedaleko Cork.

— Podług gazety Times, komisya wojenna w Lizbonie, na skutek prowadzonego śledztwa ostatniem zaburzeniem, skazała na śmierć 101 osób.

— P. Walker, krakowiec tutejszej stolicy, otworzył kurs publiczny teoryczno-praktycznej sztuki robienia sukien. (J. d. S. P.)

N I E M C Y.

Kassel dnia 14 września.

Dziś przedstawiono zgromadzeniu stanów pro-

jekt do prawa; wedle którego J. K. W. Elektor w celu ulżenia sobie na czas przyszły w zatrudnieniach rządowych, oraz dla obeznania z niemi J. W. Następcę tronu, postanowił mianować J. W. Spół-Rejentem, tak, iż wszystkie postanowienia i rozporządzenia, które ściągają się mają do administracyi kraju, będą wydawane i podpisane przez Następcę tronu za zgodą Elektora; jednakże do czasu, nim J. K. W. Elektor opuści miejsce teraźniejszego swojego pobytu, czyli do czasu, nim powróci do swej stolicy Kassel, J. K. W. porucza Następcę tronu, zajmować się samemu wyłącznie wszystkimi interesami rządowymi, wszystko zaś to, co J. W. uzna za dobrą uczynić i postanowić, będzie uważane, jako pochodzące od samego Elektora. Projekt takowy, po wzięciu go natychmiast pod rozagę, został jednomyślnie przyjęty.

— Xiążę Mortemart przybył do Lubeki dnia 25 t. m. (J. d. S. P.)

H I S Z P A N I A.

Madryt dnia 6 września.

Zawczora wyszedł nadzwyczajny numer gazety dworskiej, zawierający postanowienie królewskie z dnia 3 t. m., przesłane do Rady Królewskiej przez P. Calomarde; J. K. Mość uwiadamia, iż Królowa zostaje w piątym miesiącu ciąży, i zaleca, aby modlono się publicznie i prywatnie za szczęśliwe rozwiązanie Królowej. (J. d. S. P.)

W ł o c h y.

Neapol dnia 8 września.

Podług listów pisanych z Palermy, spokojność publiczna została zamieszana w tym mieście, przez kilka osób złe zamiary mających, w nocy z dnia 1 t. m.; śmiało jednakże postępowanie władz, w kilka chwil przytłumiło bunt w samym zarodku. (J. d. S. P.)

T U R C Y A.

Konstantynopol dnia 25 sierpnia.

Dnia 19, Sułtan udał się ze swego pałacu Czyraganskiego do seraju Konstantynopolskiego, gdzie czekali nań kandydaci orderu, którego znaki miał im rozdawać. Order ten dzieli się na cztery klasy. Znaki pierwszej, są: medal złoty, wysadzany nasokóło brylantami, z podpisem Sułtana, oraz z napisem: Nischami Istichar (znak sławy); medal ten zawieszają się na złotym łańcuchu, przytwierdzonym klamrą do brylantowego guzika. Różnica między klasami, zależy na bogactwie ozdób; czwarta zaś jest prostym medalem, który zawieszają się tylko na brylantowym guziku. Sułtan rozdał trzydzieści ośmiu ozdób rozmaitych klas tego orderu; znaki pierwszej klasy przeznaczył dla Wielkiego Wezyra, który nie jest obecnym, dla Kaimakana, dla Seraskiera i dla Kapitana-baszy, także nieobecnego; znaki drugiej klasy udzielił Kiaja-Bejowi, Reis-Effendemu, Defterdarowi, Mukata-Nasirowi, i Etkaf-Nasirowi; znaki trzeciej klasy udzielone zostały niektórym urzędnikom drugiego rzędu, jakoto: Sarbhena Eminiemu (dowódcy mennicy), Tophana-Nasirowi, Gomruck-Eminiemu, Beglikdzi-Effendemu, i t. d.; znaki czwartej klasy otrzymało wielu niższych urzędników i osoby należące do Dywanu. Nazajutrz dnia 20 w rocznicę urodzenia Mahometa, Sułtan w towarzystwie całego ministerium i wielkich dygnitarzy dworu, udał się do meczetu Tofańskiego, dla odprawienia tam zwyczajnych modłów, a potem powrócił do pałacu Czyraganskiego. Plan Sułtana względem wydawania gazety tureckiej w Konstantynopolu doryztał, i historyografowi państwa Essaad-Effendemu poruczono kierunek tej antrepryzy. Ta gazeta wydawana będzie w języku tureckim i francuskim, i zawierać będzie, oprócz wiadomości politycznych, firmy i akta, które będzie chciał rząd ogłosić. Powiadają, że P. Blacque, dawniejszemu wydawcy gazety Goniec Smyrński, poruczona będzie redakcyja francuzka. Dżuma poczyna grassować w stolicy. Inne prowincye dotknięte są także chorobami zaraźliwymi. (J. d. S. P.)

DODATEK